

รูปแบบการบริหารภาคีเครือข่ายของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดกาฬสินธุ์

The model of school network education administration of
Kalasin provincial office of learning encouragement

อิชยา กล้าขยัน

Itchaya Klakhayan

สุรินทร์ ภูสิงห์

Surin Phusing

มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตขอนแก่น

Sripatum University Khonkaen Campus

E-mail: Itchaya.k1994@gmail.com

Received: 22 March 2024; Revised: 29 August 2024; Accepted: 30 August 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารภาคีเครือข่ายของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกาฬสินธุ์ 2) เพื่อสร้างและตรวจสอบยืนยันความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารภาคีเครือข่ายของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกาฬสินธุ์ 3) เพื่อประเมินความเป็นไปได้และเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารภาคีเครือข่ายของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ภาคีเครือข่าย และครู กศน. ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกาฬสินธุ์ รวมจำนวน 274 คน สุ่มตัวอย่างโดยใช้เทคนิคการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่า IOC ระหว่าง 0.80 - 1.00 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์เนื้อหา และวิเคราะห์ลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นด้วยค่าดัชนี $PNI_{Modified}$

ผลการวิจัยพบว่า:

1) สภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และลำดับความต้องการจำเป็นเรียงลำดับความต้องการจำเป็น ดังนี้ 1) การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน 2) การปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน 3) การมีส่วนร่วม และ 4) การจัดการเครือข่าย

2) รูปแบบการบริหารภาคีเครือข่ายของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบด้วย 1) หลักการและแนวคิด 2) วัตถุประสงค์ 3) วิธีดำเนินการ 4) แนวทางการประเมิน และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จ และผลการตรวจสอบและประเมินความเหมาะสมรูปแบบพบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

3) การประเมินความเป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารภาคีเครือข่ายของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบ, การบริหาร, ภาคีเครือข่าย, สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้

Abstract

The purposes of research were: 1) to study the current conditions desirable condition and the necessities of school network education administration of Kalasin provincial of Learning Encouragement. 2) to create and verify the suitability of the model of school network education administration of Kalasin provincial of Learning Encouragement. 3) to assess the feasibility and utility of the model of school network education administration of Kalasin provincial of Learning Encouragement. There were 274 samples consisting of administrators, school networks and teachers from an informal school under the Kalasin provincial of Learning Encouragement. The instrument used to collect data was the Likert-type questionnaire with the Index of Item Objective Congruence: IOC of each question between 0.80- 1.00, and the reliability for the whole questions at 0.97. Statistics for data analyses embraced frequencies, percentages, standard deviations. Content analysis and analyze the priority of essential needs with the $PNI_{Modified}$ index value

The following findings:

1) The current conditions of school network education administration of Kalasin provincial of Learning Encouragement was generally considered to be at a high level. The desirable condition was generally considered to be at a highest level. And the necessities were common vision, participation, interaction and network management respectively.

2) The result of creating the model of school network education administration of Kalasin provincial of Learning Encouragement consisted of 1) principles and concept 2) objectives 3) process 4) evaluation and 5) the condition of achievement. The results of verify the suitability of the model of school network education administration of Kalasin provincial of Learning Encouragement was found that the model's suitability is at a high level.

3) The result of assess the feasibility and utility of the model of school network education administration of Kalasin provincial of Learning Encouragement was found that the feasibility was at the highest level and the utility was at the highest level.

Keywords: Model, Administration, Network, Learning Encouragement

บทนำ

ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และกำลังคน โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่า รัฐต้องดำเนินการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับความต้องการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนในการจัดการศึกษา และรัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายอำนาจ เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน องค์กรทางศาสนา และเอกชน จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียม สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (ฉบับปรับปรุง) มาตรา 8 และมาตรา 9 ให้ยึดหลักในการจัดการศึกษาเป็นการศึกษาตลอด ชีวิตสำหรับประชาชน โดยให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคม โดยร่วมกันส่งเสริม สนับสนุน ให้ประชาชนได้มีโอกาสเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และสามารถอยู่ร่วมกันในสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พุทธศักราช 2551 มาตรา 18 ให้สถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุน ประสานงาน และจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยร่วมกับภาคีเครือข่าย เพื่อส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยมีหลักการจัดการศึกษาให้เป็น การศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน และให้ทุกส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และมาตรา 6 (ข) การส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้ยึดหลักการกระจายอำนาจแก่ สถานศึกษาและการให้ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) สอดคล้อง กับพระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พุทธศักราช 2566 มาตรา 6 ให้มีการจัด ส่งเสริม สนับสนุนการเรียนรู้ ตลอดชีวิต การเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง และการเรียนรู้เพื่อคุณวุฒิตามระดับ และมาตรา 22 ให้หน่วยจัดการ เรียนรู้สร้างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน สังคม รวมทั้งร่วมมือกับผู้นำในการในภูมิปัญญาท้องถิ่น ภาคี เครือข่าย และสถานศึกษาในการส่งเสริมการเรียนรู้ การถ่ายทอดประสบการณ์ ความรู้ หรือภูมิปัญญาให้แก่ ผู้เรียนหรือประชาชน (พระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้, 2566)

สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ กระทรวงศึกษาธิการ มีอำนาจหน้าที่จัด ส่งเสริม สนับสนุน ประสานงานในการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต การเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง และการเรียนรู้เพื่อคุณวุฒิ ตามระดับร่วมกับภาคีเครือข่าย ให้บุคคลได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพตามกฎหมายว่าด้วย การศึกษาแห่งชาติ โดยกระจายอำนาจให้สถานศึกษาและให้ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (พระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้, 2566) ยึดหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยให้ภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วน ร่วมในการบริหารสถานศึกษาในรูปของคณะกรรมการสถานศึกษา เป็นการบริหารจัดการตามความต้องการ และความจำเป็นของชุมชน เพื่อเพิ่มประสิทธิผลและประสิทธิภาพของสถานศึกษา ส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพ และเป็นการเสริมสร้างพลังให้สถานศึกษาและสังคม ร่วมมือกันจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน

ภาคีเครือข่าย เป็นหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานเอกชน ชุมชน ครอบครัว สถาบันทางศาสนา และบุคคลอื่นใดที่ประสงค์จะจัด ร่วมจัด ส่งเสริม หรือสนับสนุนการดำเนินงานของกรม ส่งเสริมการเรียนรู้ (พระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้, 2566) โดยภาคีเครือข่ายของหน่วยงานสำนักงาน ส่งเสริมการเรียนรู้ เป็นเครือข่ายทางสังคมที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างผู้คน องค์กรที่เกี่ยวข้องในทุกระดับที่ มีเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน คือ การส่งเสริมการเรียนรู้ ดังนั้น การส่งเสริมการเรียนรู้ พัฒนาคุณภาพชีวิต และการแก้ปัญหาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนจึงไม่สามารถให้หน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งเป็น

ผู้จัดการได้ จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วนร่วมเป็นภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษา เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน (สมบุญ บุรศิริรักษ์, 2559) ในปัจจุบันสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ มีการประสานความร่วมมือในการจัดการศึกษาร่วมกับภาคีเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง ภาคีเครือข่ายจึงมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ และการบริหารงานของสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้เป็นอย่างมาก

จากเหตุผลที่กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นบุคลากรในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกาฬสินธุ์ จึงมีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบการบริหารภาคีเครือข่ายของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อนำผลการวิจัยมาใช้ในการวางแผนการจัดทำข้อมูลในการพัฒนาการบริหารภาคีเครือข่ายให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ผู้สอนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย และเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นประโยชน์กับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการบริหารการศึกษาของสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงพัฒนากระบวนการการทำงานร่วมกับภาคีเครือข่ายต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารภาคีเครือข่ายของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบยืนยันความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารภาคีเครือข่ายของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกาฬสินธุ์
3. เพื่อประเมินความเป็นไปได้และเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารภาคีเครือข่ายของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกาฬสินธุ์

วิธีดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นในการบริหารภาคีเครือข่ายของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกาฬสินธุ์

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 18 คน ภาคีเครือข่าย จำนวน 144 คน และครู กศน. ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 246 คน รวมจำนวน 408 คน ใน 18 สถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกาฬสินธุ์ ปีการศึกษา 2566

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 14 คน ภาคีเครือข่าย 108 คน และครู กศน. ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 152 คน รวมจำนวน 274 คน ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยเทียบจำนวนประชากรทั้งหมด กับตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ค่า IOC เท่ากับ 0.80 – 1.00 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) เป็นข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารภาคีเครือข่ายของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ 1) การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน 2) การมีส่วนร่วม 3) การปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน และ 4) การจัดการเครือข่าย

โดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert Type) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) โดยกำหนดเกณฑ์ระดับคะแนน ดังนี้

- 5 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามในตอนต้นที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามในตอนต้นที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารภาคีเครือข่ายของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation, S.D.) การแปลความหมายของคะแนนผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ความหมายค่าเฉลี่ยของคะแนนเป็นตัวชี้วัดโดยอาศัยแนวคิดของ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) แล้วแปลความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้

- ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด
- ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมาก
- ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับน้อย
- ค่าเฉลี่ย 1.01 - 1.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Need Assessment) โดยนำข้อมูลจากผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ มาหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็นจากระดับสภาพปัจจุบันกับสภาพที่พึงประสงค์ โดยการคำนวณ $PNI_{modified}$ (สุวิมล ว่องวาณิช, 2558)

ระยะที่ 2 การสร้างและตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารภาคีเครือข่ายของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกาฬสินธุ์

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารภาคีเครือข่ายของสถานศึกษา ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 1) ร่างรูปแบบการบริหารภาคีเครือข่ายของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกาฬสินธุ์ 2) แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม 3) แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเนื้อหา (Content Analysis) โดยการนำข้อเสนอแนะต่าง ๆ และฉันทามติของผู้ทรงคุณวุฒิ มาปรับปรุงแก้ไขร่างรูปแบบการบริหารภาคีเครือข่ายของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกาฬสินธุ์

3. แปลความหมายของความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารภาคีเครือข่ายของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกาฬสินธุ์ ในแต่ละด้านโดยแปลความหมายของค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ดังนี้

4.51 - 5.00 หมายถึง มีความเหมาะสมของรูปแบบฯ อยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง มีความเหมาะสมของรูปแบบฯ อยู่ในระดับมาก

1.51 - 3.50 หมายถึง มีความเหมาะสมของรูปแบบฯ อยู่ในระดับปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง มีความเหมาะสมของรูปแบบฯ อยู่ในระดับน้อย

1.00 - 1.50 หมายถึง มีความเหมาะสมของรูปแบบฯ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ระยะที่ 3 การประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารภาคีเครือข่ายของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกาฬสินธุ์

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล การประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารภาคีเครือข่ายของสถานศึกษา รูปแบบการบริหารภาคีเครือข่ายของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 17 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำแนกผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 7 คน และครู กศน.ตำบล จำนวน 10 คน ปีการศึกษา 2566 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกาฬสินธุ์

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 1) รูปแบบการบริหารภาคีเครือข่ายของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกาฬสินธุ์ 2) แบบประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามเพื่อประเมินความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารภาคีเครือข่ายของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยแปลความหมายของค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ดังนี้

4.51 - 5.00 หมายถึงมีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึงมีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมาก

2.51 - 3.50 หมายถึงมีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึงมีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับน้อย

1.00 - 1.50 หมายถึงมีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารภาคีเครือข่ายของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกาฬสินธุ์

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ และจัดลำดับความต้องการจำเป็นการบริหารภาคีเครือข่ายของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกาฬสินธุ์

องค์ประกอบ การบริหารภาคี	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			ความต้องการจำเป็น			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	D	I	PNI	ลำดับ

เครือข่าย										
1. ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน	4.38	0.57	มาก	4.74	0.30	มากที่สุด	4.38	4.74	0.082	1
2. ด้านการมีส่วนร่วม	4.37	0.58	มาก	4.69	0.33	มากที่สุด	4.37	4.69	0.073	3
3. ด้านการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน	4.38	0.55	มาก	4.72	0.32	มากที่สุด	4.38	4.72	0.078	2
4. ด้านการจัดการเครือข่าย	4.44	0.51	มาก	4.70	0.33	มากที่สุด	4.44	4.70	0.059	4
โดยรวม	4.39	0.55	มาก	4.71	0.32	มากที่สุด	-			

จากตารางที่ 1 พบว่า

1.1 สภาพปัจจุบันการบริหารภาคีเครือข่ายของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกเป็นรายด้าน ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน การมีส่วนร่วม การปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน และการจัดการเครือข่าย อยู่ในระดับมาก

1.2 สภาพที่พึงประสงค์การบริหารภาคีเครือข่ายของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อแยกเป็นรายด้าน ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน การมีส่วนร่วม การปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน และการจัดการเครือข่าย อยู่ในระดับมากที่สุด

1.3 ความต้องการจำเป็นการบริหารภาคีเครือข่ายของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน การปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน การมีส่วนร่วม และการจัดการเครือข่าย ตามลำดับ

2. การสร้างและตรวจสอบยืนยันความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารภาคีเครือข่ายของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกาฬสินธุ์

2.1 ผลการสร้างรูปแบบการบริหารภาคีเครือข่ายของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ประกอบด้วย 1) หลักการและแนวคิด 2) วัตถุประสงค์ 3) วิธีการดำเนินการ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ด้านที่ 2 การมีส่วนร่วม ด้านที่ 3 การปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน และด้านที่ 4 การจัดการเครือข่าย 4) แนวทางการประเมินรูปแบบ และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จ

2.2 ผลตรวจสอบยืนยันและประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารภาคีเครือข่ายของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 7 ท่าน พบว่าความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

3. การประเมินความเป็นไปได้และเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารภาคีเครือข่ายของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยผู้บริหารสถานศึกษา และครู กศน. จำนวน 17 คน พบว่ามีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดและความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

ผลการวิจัยมีประเด็นที่น่าสนใจและนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันการบริหารภาคีเครือข่ายของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกเป็นรายด้าน ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน และด้านการจัดการเครือข่าย อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในการดำเนินงานของสถานศึกษาได้มีการทำงานร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ และภาคีเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง และเปิดโอกาสให้ภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อให้ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ ยึดหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยให้ภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การวางแผน การปฏิบัติ การติดตามประเมินผล รวมทั้งมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาในรูปแบบของคณะกรรมการสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงรัตน์ เหลืองอ่อน (2564) ได้ศึกษาการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอพนสนิคม ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอพนสนิคม โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา ปรีจำรัส (2566) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาต่อเนื่องของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาต่อเนื่องของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. สภาพที่พึงประสงค์การบริหารภาคีเครือข่ายของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อแยกเป็นรายด้าน ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน และด้านการจัดการเครือข่าย อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างนี้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการบริหารภาคีเครือข่ายของสถานศึกษาและความต้องการให้มีแนวทางในการดำเนินงานร่วมกับภาคีเครือข่ายอย่างเป็นรูปธรรม การบริหารภาคีเครือข่ายของสถานศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้การดำเนินงานของสถานศึกษาร่วมกับภาคีเครือข่ายสามารถขับเคลื่อนการทำงานไปได้ด้วยดีและบรรลุวัตถุประสงค์ โดยยึดหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม ดังที่ ธนสาร บัลลังก์ปัทมา (2551) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วม เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เข้ามามีส่วนร่วมดำเนินกิจกรรม ตั้งแต่การศึกษาปัญหา การวางแผนการดำเนินการ การตัดสินใจ และการประเมินร่วมกัน เพื่อขับเคลื่อนให้กิจกรรมนั้นดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยยึดหลักการมีส่วนร่วม คือ หลักร่วมคิด ร่วมทำ ร่วม ตรวจสอบ ร่วมรับผิดชอบ สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550) ที่กล่าวถึงวิธีการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา คือการบริหารจัดการโดยให้เป็นรูปแบบการบริหารงานที่มีบุคคลหลายๆ คนเข้าไปมีส่วนร่วมรับผิดชอบ กำหนดนโยบาย ร่วมตัดสินใจ เพื่อให้ฝ่ายปฏิบัติในหน่วยงานหรือองค์กรมีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุบิน ผลอนุรักษ์วงศ์ (2563) ได้ศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาของภาคีเครือข่ายของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ในจังหวัดลพบุรี มีสภาพที่พึงประสงค์การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาของภาคีเครือข่ายของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ในจังหวัดลพบุรีอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ กริช ธีรางศุ (2563) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 กาฬสินธุ์ มีสภาพที่พึงประสงค์ของเครือข่ายความร่วมมือ

สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 กาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ความต้องการจำเป็นของการบริหารภาคีเครือข่ายของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น จากมากไปหาน้อย ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน การปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน การมีส่วนร่วม และการจัดการเครือข่าย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในการบริหารภาคีเครือข่ายของสถานศึกษาจำเป็นต้องมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน เพื่อกำหนดเป็นเป้าหมายหรือกรอบแนวทางในการดำเนินงานร่วมกันอย่างชัดเจน โดยให้ภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดภารกิจเป้าหมาย และสภาพความสำเร็จในการดำเนินงานร่วมกัน ดังที่ อรสา ปานขาว (2531) ได้กล่าวว่า การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน เป็นการมองเห็นภาพของจุดมุ่งหมายของเครือข่ายในอนาคตร่วมกันระหว่างสมาชิกในเครือข่าย จะช่วยให้ขอบข่ายการขับเคลื่อนของเครือข่ายมีพลังเกิดเอกภาพ ช่วยบรรเทาความขัดแย้งอันเกิดจาก มุมมองหรือความคิดที่แตกต่างกันลงไปได้ ดังนั้น แม้ว่าวิสัยทัศน์ร่วมจะเป็นสิ่งที่ต้องใช้เวลาในการสร้างให้เกิดขึ้นแต่ก็จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องสร้างให้เกิดขึ้นให้ได้ สอดคล้องกับ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2545) ได้กล่าวว่า การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน เป็นการมองเห็นของจุดมุ่งหมายในอนาคตร่วมกันระหว่างสมาชิกในกลุ่ม ซึ่งจะช่วยให้กระบวนการขับเคลื่อนของเครือข่ายมีพลังเกิดเอกภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วนิดา หลีกประโคน (2563) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีจำนวนมากที่สุดในแต่ละด้าน คือ การวางแผนการศึกษาในแต่ละปีควรมีการทำ SWOT ก่อนการจัดทำแผน กำหนดนโยบายและเป้าหมายการศึกษา ควรจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาบุคลากรในองค์กรให้ เหมาะสม คุ่มค่า ตรงตามความต้องการ ควรมีการประชุมผู้มีส่วนร่วมในภาคีเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กริช ธีรางศู (2563) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 กาฬสินธุ์ พบว่าระดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน และด้านการบริหารจัดการเครือข่าย

4. รูปแบบการบริหารภาคีเครือข่ายของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบด้วย 1) หลักการและแนวคิด 2) วัตถุประสงค์ 3) วิธีการดำเนินการ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ด้านที่ 2 การมีส่วนร่วม ด้านที่ 3 การปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน และด้านที่ 4 การจัดการเครือข่าย 4) แนวทางการประเมินรูปแบบ และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จ ผลตรวจสอบยืนยันและประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารภาคีเครือข่ายของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทั้งนี้เพราะผู้วิจัยได้นำร่างแนวทางที่ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้คำแนะนำมาปรับปรุงแก้ไข และให้ผู้ทรงคุณวุฒิร่วมกันตรวจสอบยืนยัน ประเมินความเหมาะสม จึงได้ข้อมูลทั้งประกอบด้วยข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ กำหนดเป็นวิธีดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม ดังที่ ธีระ รุญเจริญ (2544), ทิศนา ขัมมณี (2546), อุทัย บุญประเสริฐ (2552), และ Keeves (1988) ได้เสนอว่ารูปแบบ ประกอบด้วย 5 ส่วน ดังนี้ 1) หลักการและแนวคิด 2) วัตถุประสงค์ 3) วิธีการดำเนินการ 4) แนวทางการประเมินรูปแบบ และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จ และมีการนำกระบวนการบริหารของวงจรเดมมิง (PDCA) มาใช้ในการพัฒนารูปแบบ ดังที่ สุธรรม ธรรมทัศนานนท์ (2561) ได้เสนอไว้ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้ P คือ Plan หมายถึง การวางแผน โดยเลือกปัญหาและ

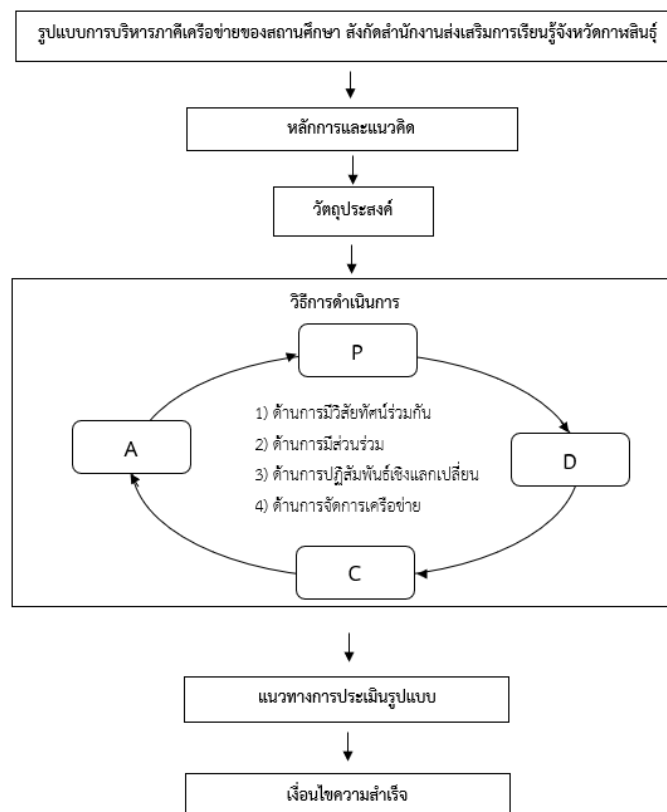
ตั้งเป้าหมายร่วมกัน D คือ Do หมายถึง การนำแผนหรือวิธีการแก้ไขปัญหาที่ได้กำหนดไว้ร่วมกันไปใช้ในการแก้ไขปัญหาด้วยกัน C คือ Check หมายถึง การเปรียบเทียบผลการดำเนินงานกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ A คือ Act หมายถึง ปรับปรุงการดำเนินการให้เหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุธรรม ธรรมทัศนานนท์ (2561) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบการจัดกลุ่มเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการจัดกลุ่มเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ส่วนที่ 1 แนวคิดและหลักการ ส่วนที่ 2 องค์ประกอบของรูปแบบ ประกอบด้วย องค์ประกอบที่ 1 สภาพแวดล้อมภายนอก องค์ประกอบที่ 2 ปัจจัยป้อนเข้า องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการ องค์ประกอบที่ 4 ผลผลิต/ผลลัพธ์ องค์ประกอบที่ 5 ข้อมูลป้อนกลับ ส่วนที่ 3 แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ ส่วนที่ 4 กระประเมินผล ส่วนที่ 5 เงื่อนไขความสำเร็จ และผลการประเมิน ความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ จตุพร บุญระดม (2563) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารภาคีเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่ารูปแบบการบริหารภาคีเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) แนวคิดและหลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) การดำเนินงาน 4) โครงสร้าง ความสัมพันธ์ 5) การประเมินผล 6) เงื่อนไขความสำเร็จ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นพปฎล บุญพงษ์ (2560) ได้ศึกษาการนำเสนอรูปแบบการบริหารเครือข่ายสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผลการศึกษาพบว่ามีการประเมินความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก

5. ผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารภาคีเครือข่ายของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่ามีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดและความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้วิจัยได้นำรูปแบบที่ผ่านการวิพากษ์โดยการสนทนากลุ่ม และประเมินความเหมาะสมโดยผู้ทรงคุณวุฒิแล้วนำไปให้ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกาฬสินธุ์ประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ ซึ่งเป็นผู้ที่จะได้นำรูปแบบการบริหารภาคีเครือข่ายของสถานศึกษา ไปประยุกต์ใช้ให้เป็นรูปธรรมต่อไป ดังที่ พิสนุ พองศรี (2553) ได้กล่าวว่า รูปแบบเป็นสิ่งที่สร้างหรือพัฒนาขึ้นจากแนวคิดทฤษฎี ประสบการณ์ จินตนาการ เพื่อถ่ายทอดออกมาแทนปรากฏการณ์ด้วยการนำเสนอให้เข้าใจง่าย กระชับ ถูกต้อง สามารถนำไปเป็นแนวทางสู่การปฏิบัติได้ และสมาน อัสวภูมิ (2549) ได้กล่าวว่า ขั้นตอนสุดท้ายในการพัฒนารูปแบบ คือ การตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบ ซึ่งโดยทั่วไปอาจจะเลือกวิธีใดวิธีหนึ่งตามความเหมาะสมของรูปแบบ เวลา และงบประมาณในการดำเนินการต่อไป 1) ตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ โดยนำเสนอรูปแบบที่พัฒนาขึ้นต่อผู้ทรงคุณวุฒิพร้อมกับแบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ ตลอดจนข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่างๆ 2) ตรวจสอบโดยการประชุมสัมมนา โดยจัดประชุมสัมมนานักบุคคลที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบและผู้ทรงคุณวุฒิแล้วให้ผู้เข้าร่วมประชุม สัมมนาวิพากษ์ ประเมินรูปแบบทั้งในด้วยความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ พร้อมให้ข้อเสนอต่อไป และ 3) ตรวจสอบโดยการทดลอง โดยดำเนินการทดลองใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้น ในสภาพจริงหรือเหตุการณ์จำลอง ตามแบบแผนที่ออกแบบไว้เพื่อสังเกต รวบรวมข้อมูลและความคิดเห็น จากผู้เกี่ยวข้องเพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงรูปแบบต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ ยงยุทธ ยะบุญธง (2559) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารภาคีเครือข่ายสถานศึกษา ระดับประถมศึกษาที่เป็นเลิศในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการประเมินความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมาก และผลการประเมินความเป็นประโยชน์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จตุพร บุญระดม (2563) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารภาคี

เครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นราชสีมา มีผลการประเมินความเป็นไปอยู่ในระดับมากที่สุดและผลการประเมินความเป็นไปอยู่ในระดับมากที่สุด

องค์ความรู้ใหม่

รูปแบบการบริหารภาคีเครือข่ายของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกาฬสินธุ์ ตามแนวคิดวงจรคุณภาพ PDCA ประกอบด้วย 1) หลักการและแนวคิด 2) วัตถุประสงค์ 3) วิธีการดำเนินการ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ด้านที่ 2 การมีส่วนร่วม ด้านที่ 3 การปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน และด้านที่ 4 การจัดการเครือข่าย 4) แนวทางการประเมินรูปแบบ และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จ

สรุป

การบริหารภาคีเครือข่ายของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกาฬสินธุ์ มีสภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีสภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ลำดับความต้องการจำเป็นพบว่า ลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน การปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน การมีส่วนร่วม และการจัดการเครือข่าย ตามลำดับ ผลการสร้างรูปแบบการบริหารภาคีเครือข่ายของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ประกอบด้วย 1) หลักการและแนวคิด 2) วัตถุประสงค์ 3) วิธีการดำเนินการ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ด้านที่ 2 การมีส่วนร่วม ด้านที่ 3 การปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน และด้านที่ 4 การจัดการเครือข่าย 4) แนวทางการประเมินรูปแบบ และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จ ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบพบว่าความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และผลการประเมินความเป็นไปได้และเป็นประโยชน์ของรูปแบบพบว่ามีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดและความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า สภาพปัจจุบันการบริหารภาคีเครือข่ายของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการร่วมกันวางแผนและกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานร่วมกันที่ชัดเจนและสอดคล้องกับความต้องการเพื่อกำหนดเป็นวิสัยทัศน์ร่วมกันกับภาคีเครือข่าย

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า ความต้องการจำเป็นการบริหารภาคีเครือข่ายของสถานศึกษา จากมากไปหาน้อย ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน การปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน การมีส่วนร่วม และการจัดการเครือข่าย ดังนั้น ผู้บริหารควรประเมินความต้องการจำเป็นให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา รับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายและปรับให้เข้ากับบริบทสถานศึกษา เพื่อให้การใช้รูปแบบการบริหารภาคีเครือข่ายของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดกาฬสินธุ์ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการนำรูปแบบไปทดลองใช้ในสถานศึกษาที่มีความแตกต่างกันในเชิงพื้นที่ พร้อมทั้งประเมินและปรับปรุงรูปแบบให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละพื้นที่

2.2 ควรทำการวิจัยติดตามและประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารภาคีเครือข่ายของสถานศึกษา เพื่อศึกษาประสิทธิภาพประสิทธิผล และผลกระทบจากการใช้รูปแบบดังกล่าว

2.3 ควรมีการศึกษารูปแบบการบริหารภาคีเครือข่ายของสถานศึกษาของหน่วยงานทางการศึกษาสังกัดอื่น ๆ เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารภาคีเครือข่ายของสถานศึกษาให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละสังกัด

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545. กรุงเทพมหานคร: อริยสงฆ์.
- _____. (2551). พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กริช ธาราส. (2563). แนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 กาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัย มหาสารคาม.
- กาญจนา ปรีจำรัส. (2566). แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์. วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒนา. 5(1), 297-308.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2545). การจัดการเครือข่าย. กรุงเทพมหานคร: ชัดเชส มีเดีย.
- จตุพร บุญระดม. (2563). รูปแบบการบริหารเครือข่ายของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา. วารสารราชพฤกษ์. 18(3), 39-45.

- ดวงรัตน์ เหลืองอ่อน. (2564). การบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอพนสนธิคม. วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. 5(2), 114-123.
- ทิตนา แหมมณี. (2546). รูปแบบการเรียนการสอน : ทางเลือกที่หลากหลาย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีระ รุญเจริญ. (2544). การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ข้าวฟ่าง.
- นพพล บุญพงษ์. (2560). การนำเสนอรูปแบบการบริหารเครือข่ายสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (25560). การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่ (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- พระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. 2566. (2566, มีนาคม 18). ราชกิจจานุเบกษา. 140(20ก), 60-72.
- พิสณ พงศรี. (2553). เทคนิควิธีประเมินโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: บริษัทด้านสหวิชาการพิมพ์ จำกัด.
- ยงยุทธ ยะบุญธง. (2559). รูปแบบการบริหารภาคีเครือข่ายสถานศึกษา ระดับประถมศึกษาที่เป็นเลิศในจังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วนิดา หลีกประโคน. (2563). การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สมาน อัครภูมิ. (2549). การบริหารงานในสถานศึกษา. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- สมบูรณ์ บุศรีรักษ์. (2559). การบริหารเครือข่ายการศึกษา. สารานุกรมศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตามกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจบริหารและจัดการศึกษา พ.ศ.2550. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สุบิน ผลอนุรักษ์วงศ์. (2563). รูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาของภาคีเครือข่ายของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ในจังหวัดลพบุรี. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีที่ 16 ฉบับที่ 1 มกราคม - มีนาคม 2565, 234-247.
- สุธรรม ธรรมทัศนันท. (2561). เอกสารคำสอน รายวิชา0501702 หลักการ ทฤษฎีและแนวปฏิบัติทางการบริหารการศึกษา. มหาสารคาม: ภาคการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุธรรม ธรรมทัศนันท. (2561). การพัฒนารูปแบบการจัดการกลุ่มเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ. วารสารศึกษาศาสตร์ 29(1), 143-157.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2558). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรสา ปานขาว. (2531). การสื่อสารเพื่อการพัฒนา. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

อุทัย บุญประเสริฐ. (2552). การวิจัยด้านการบริหารจัดการการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

Keeves. (1988). Educational research, methodology and measurement :An international handbook. Oxford: Pergamon Press.